

Hyödyllistä kirjallisuutta.

Arvid Järnefelt: Maaemon lapsia.

Tahtoisin löytää hyvin kauniita sanoja kiittääkseni tätä pientä, ihanaa kertomusta, mutta tunnen itseni siihen vallan kykenemättömäksi. Ja kun oikein tarkastan sydämeni sisintä halua, huomaan, etten tahdokkaan kauniilla sanoilla kiittää tekijää tästä kirjastaan; päinvastoin uskon hänenkin enemmän iloitsevan, jos aivan yksinkertaisesti sanon, mitä hänen kertomuksestaan ajattelen.

»Maaemon lapsia» näyttää kymmenessä vaikuttavan runollisessa pikkukuvauksessa, kuinka luonnollinen ja pyhä ja kuinka syvästi ihmiseen juurtunut on hänen rakkautensa omaansa ja isäinsä kotiin. Se kertoo torpparista, joka paperien ja kontrahtien puutteesta hädetään pois isiensä mailta »pyhä omistusoikeuden» nimessä, pois siitä tuvasta, jonka lattialla hän lapsena oli leikkinyt, jossa hänen äitinsä ja hänen isoäitinsä olivat häärineet ja jossa nyt hänen omat lapsensa leikkivät ja hänen oma vaimonsa hyöri ja pyöri; pois niiltä pelloilta, joilla hänen isänsä ja isoisänsä olivat raataneet ja joita hän itse kynti ja viljeli; pois niistä kotimetsistä, joiden huminaa hän ja hänen kotisukunsa olivat oppineet rakkaudella ja kunnioituksella kuuntelemaan. Ja sitten kertoo rikkaasta aatelismiehestä, joka vanhoina päivinään ajetaan pois lapsuutensa kodista, perintötilaltaan, maanpakolaisuuteen vieraille maille, sentähden että valtiollinen ylivalta ei hyväksy hänen perustuslaillista vakaumustaan; kotitarkastuksessa koko hänen vanha ihanteensa menee rikki, kaikki käännetään nurin niinhyvin hänen sielussaan kuin hänen huoneissaan, ja epätoivon tuska täyttää hänen sydämensä, kun hän ymmärtää, että hänen omat torpparinsa ovat hänet pettäneet.

Mutta sitten kirja kertoo vielä kahdesta nuoresta ihmisestä. Nuori ylioppilas, joka on lähtenyt rikkaasta ja ylhäisestä kodista ja saanut kaikin puolin huolellisen kasvatuksen, mutta joutunut pääkaupungeissa huonoille teille, lähetetään maalle kesäksi parantumaan. Täällä luonnon helmassa hänessä taas herää ihmisen luonnollinen sydän, ja kun hän sattumalta joutuu paikalle silloin, kun torppari perheineen hädetään kodistaan pois ja heidän omaisuutensa myydään huutokaupalla velan maksamiseksi isännälle, selviää hänelle, mikä vääryys tässä tapahtuu ja kuinka nurinkurista on, että ihminen, joka maata viljelee, ei sitä maata omista.

Ja toinen nuori ihminen, josta kirja kertoo, on rikkaan aatelismiehen tytär, joka on kihloissa ylioppilaan kanssa ja joka eräässä tilaisuudessa sulhasensa sanoista herää hänkin näkemään, kuinka väärin on, että esim. hänen isänsä omistaa niin äärettömän paljon maata, jota ei kukaan saa viljellä. Kun sitten hänen isänsä karkotetaan maanpakolaisuuteen, jää hän hoitamaan suurta taloa ja ottaa ensimmäiseksi toimekseen torppariensa olojen toiselle jalalle muuttamisen. Lopulla näkyy, että nuorella pariskunnalla on aivan uusi elämänohjelma.

Rakkauden henki voittaa kaikkien sydämissä. Vanhan torpparin sielusta katoaa kaikki viha herroihin ja talonpoikiin ja hän oppii palvelemaan niitä, jotka ennen olivat hänelle vääryyttä tehneet. Vanha aatelisherra oppii vieraalla maalla ymmärtämään, että paljon on oman maan sisällisissä oloissa korjattavaa, paljon juuri maanomistusoikeuden suhteen uudelleen järjestettävää; hän hyväksyy sentähden tyttärensä toimenpiteet.

Paljon on Järnefelt saanut mahtumaan pieneen kertomukseensa, paljon lämpöä, paljon tunnetta ja paljon ajatuksia. Henkilöt ja tapaukset – ja niitä on syrjäisiäkin – ovat runollisen kevyellä kädellä skitseratut, hieno myötätunnon huntu lepää kaiken yli ja jättää ulkomaailman ikäänkuin vienoon hämärään, vaikka näemme suoraan henkilöiden ja tapausten sisimpään sieluun.

»Maaemon lapsia» – niinkuin ylipäänsä Järnefeltin taide – vaikuttaa kuin tervehdys korkeasta henkimaailmasta, kuin tervehdys siltä elämän »tasolta», jolla vallitsee myötätunto kaiken elävän kanssa ja rakkaus, joka tahtoo kaikki onnelliseksi. Järnefeltin oma mielikuvitus viihtyy näissä devakaanisissa eli taivaallisissa maailmoissa, ja sama osanottavaisuus ja riemullinen sopusointu, mikä niissä vallitsee, huokuu Järnefeltin kirjoista. Ei se ole sitä rakkautta, joka sanoo: tyydy minuun, sillä kaikki muu on tyhjää ja turhaa, vaan se on sitä ikiviisasta jumalanrakkautta, joka miltei hymyillen kuiskaa: etkö sinä näe, että minä juuri tahdon sinun onneasi?

P. E.

(*Elämä* 1905, N:o 0, Helsingissä Joulukuun 16 p. 1905, s. 1, palstat 3-4.)

Hyödyllistä kirjallisuutta.

W. W. Athinsson: Ajatusten laki. Englannin kielestä mukailleen suomensi Matti Kurikka. Helsingissä 1905, Teosofinen kirjakauppa ja kustannusliike. Hinta Smk. 1:–.

Uudenaikaista idealismia, spiritualismia, mystiikkaa, teosofiaa ja n. e. moititaan usein epäkäytännöllisyydestään, »Mitä hyötyä minulla siitä on, jos uskon esim. jälleensyntymisoppiin tai astraliseen olotilaan kuoleman jälkeen y. m. – mitä hyötyä?« Näin kysyvät ne, joiden sielullinen taipumus on aineellisuuteen, joiden silmä aina kääntyy näkyväisiin ja ulkonaisiin ja joiden ymmärrys aina katsoo seurauksia mieluummin kuin se etsii syitä.

Tästä nyt olisi hyvinkin paljon väittelemistä. Sillä idealistin mielestä vakaantuneen maailmankatsomuksen hyöty on kerrassaan verraton; sitä ei voi punnita kullallakaan. Kun idealisti vastaa semmoisiin moitteisiin kuin yllämainittuun, ei hän ryhdy saarnailemaan kaiken ulkonaisen ja aineellisen katoavaisuudesta ja mitättömyydestä, sillä hän tietää, että semmoinen saarna ei vaikuta ja että siihen ei oikein uskota. Vaan hän alkaa selitellä – juuri jälleensyntymisopin valossa – että ihminen on oman onnensa seppä, että hänen ulkonaiset olosuhteensa ovat tarkalleen semmoiset, jommoisiksi hän ne itse on luonut. Jos hän siis tahtoo, että hänen elämänsä parantuisi ja valostuisi, että hänen sielunsa tulisi onnelliseksi, iloiseksi ja tyytyväiseksi, on hänen itsensä ryhdyttävä toimimaan tämän muutoksen puolesta, tämän valoisan tulevaisuuden eteen. Semmoinen on idealistin neuvo.

Mutta samaahan materialisti ja realistikin neuvoo!

Aivan oikein. Siksipä voivatkin kaikki ne, jotka puuhaavat oman ja muitten ihmisten tilan parantamista, kaikki ne, jotka tekevät työtä ihmiskunnan jalostumiseksi, kaikki ne, jotka toivovat kansoille ja yksilöille ihanampaa ihanteellisempaa elämää – kaikki he voivat ottaa toisiaan kädestä ja yhteisvoimin ryhtyä yhteistyöhön.

Mutta miksi sitten eri nimityksiä, eri seuroja, eri liittoja? Miksi sosialisteja, materialisteja, teosofeja j. n. e.? Siksi, että se **tieto**, jonka pohjalla ja perusteella nämä eri liitot toimivat, on erilainen, eri suuri, eri syvä; siksi että heidän keinonsa ovat erilaisia, heidän maailmankatsomuksensa erilainen. He voivat tarkoittaa samaa, tahtoa samaa ja toivoa samaa – mutta he näkevät ihanteen eri tavalla, toiset kirkkaammin, toiset hämärämmin, ja heillä on käytettävänäan erihienoja välikappaleita.

Materialistit ja realistit (toisin sanoen useimmat sosialistit) luottavat ulkonaisiin ja näkyväisiin ja pyrkivät niiden avulla tarkotustensa perille. He eivät näe, eivät tunne eivätkä ymmärrä näkymättömiä ja salatuuta. Idealistit ja teosofit taas luottavat enemmän näkymättömiin ja salaisiin voimiin, sillä heidän maailmankatsomuksensa, heidän elämäkokemuksensa todistaa heille, että näkymättömät ovat voimakkaammat, niin, että kaikki voima on näkymätöntä! He tietävät, että jos materialistimieliset sosialistit tai ketkä tahansa pyrinnoissaan pääsevät voitolle, tämä voitto ei ole minkäänlaisten ulkonaisten olosuhteitten aikaansaama, vaan suuren näkymättömän voiman. He tietävät, että realistinkin on voitostaan kiittäminen näkymättömiä!

Mikä sitten tämä näkymätön voima on?

Niitä voimia on paljon, mutta yksi, joka on jokaisen ihmisen käytettävissä, on **ajatuksen voima**. Inhimillinen ajatus se on, joka luopi sekä ihmisluonteen että ulkonaisen ympäristön elämässä. Ihmisen ajatus se on, joka heittää hänet epätoivon kuiluihin tai nostaa hänet autuuden huipuille. Ihmisen ajatus se on, joka rakentaa hänelle hymyilevän kodin tai häpeällisen alennustilan. Mikä salaperäinen voima ihmisen ajatuksessa piilee! Hänen sisässään riehuvat intohimot, mutta vasta kun hän itse ajattelijana kallistaa korvansa niiden houkutuksille, pääsevät ne hänessä vaikuttamaan. Hänen sisässään puhuu myöskin omantunnon ja järjen ääni, ja jos hän ajattelijana kuuntelee niiden kuiskeita, pääsee niiden puhdistava ja onnellistuttava voima hänessä vaikuttamaan. Ja sitä myöten kun ihminen itse sisässään alentuu, sitä myöten muuttuvat hänen ulkonaiset ympäristönsä rumemmiksi, raaemmiksi, onnettomammiksi. Mutta mikäli hän sisässään

nousee ja jalostuu ja kehittyy, sikäli hänen ympäristönsäkin ikäänkuin taikavoimasta puhdistuu ja kaunistuu ja kirkastuu.

Elämän suurin voima on ajatus. Elämän suurin taito on ajatteleva.

Useimmat ihmiset eivät osaa ajatella. He eivät tiedä, mitä ajatus on, he eivät tunne sen voimaa.

Eikö suuri hyvätyö olisi opettaa ihmisiä ajattelemaan? Eikö tärkeimpiä tehtäviä olisi opettaa ihmisiä ymmärtämään, mikä voima on heidän hallussaan? He ovat kuin sadun noidat ja peikot, jotka vartioivat salaista aarretta – mutta he eivät tiedä itse, että heillä on aarre takanaan!

Nykyajan uudempi sielutiede repii tämän peitteen silmiltämme. Se näyttää meille, mitä me olemme ja miksi me voimme kehittyä. Se näyttää meille, mitä kalliita aarteita meidän olemukseemme on kätkeyty. Se opettaa meitä myös, millä tavalla meidän on käytettävä näitä aarteita, jottei niiden käyttö tuottaisi meille tuhoa. Se opettaa meitä *oikein ajattelemaan*.

Minä sanoin: nykyajan uudempi sielutiede, mutta minun olisi pitänyt sanoa: aikain iänikuinen viisaus. Sillä aina on ollut ihmisiä, jotka ovat tämän tienneet, aina on ollut olemassa tämä oikean ajattelun taito.

Voiko nyt kukaan väittää, että meidän teosofiamme, meidän mystiikkamme, meidän idealismimme olisi epäkäytännöllistä? Varmaan ei, jos hän hiukankin miettii asiaa.

»Ajatusten laki« on kirja, joka kertoo meille juuri näistä asioista, joka neuvoo meille, mitä ja miten meidän on ajatteleva. Luettuna yhdessä erään toisen kirjaseen kanssa¹ se on suureksi avuksi ja hyödyksi meille niin kauan kun ei meillä vielä ole laajempia teoksia tarjona. Molemmat teokset ovat aivan »puolueettomia«, jos niin saan sanoa, s. o. sopivat kenen tahansa luettavaksi, olkoon teosofi tai materialisti. Sillä molemmat käsittelevät kysymyksen käytännöllistä puolta eivätkä viivy tietopuolisissa arveluissa, eivät puhu erityisesti minkään maailmankatsomuksen puolesta. Molemmat kirjat ovat semmoisia, jotka sopivat annettaviksi jokaisen käteen, niin nuoren kuin vanhan. Jospa kaikki nuoret saisivat semmoista lukemista!

P. E.

(*Elämä* 1905, N:o 0B, Helsingissä Joulukuun 30 p. 1905, s. 2, palstat 1-4.)

¹ R. W. Trine, Luonteen kasvatus. Englannin kielestä suomensi P. E. Helsinki 1903.